

Μανόλης Πρατικάκης*

«Η TV είναι η εθνική τροφή του Νεοέλληνα. Το πρωινό του και το δείπνο του.»

Η ελληνικότητα είναι αίσθημα ή συνείδηση;

Είναι υπαρξιακή αυτογνωσία από το ατομικό ως το συλλογικό ασυνείδητο. Με μια φθίνουσα πορεία από την αρχαιότητα ως τους περιγραφόμενους καβαφικά Ελληνιστικούς Χρόνους, «ιδιότητα δεν έχει ο κόσμος τιμωτέραν». Και βέβαια, με καλπάζουσα φθορά στις μέρες μας. Η παγκοσμιοποίηση, εκτός των άλλων, με τις χονδροειδείς εξισώσεις της, ομογενοποιεί τα πάντα σε μια ομοιομορφία που τείνει να καταργήσει την πολυπολιτισμικότητα σε μια βιομηχανία κοινών τρόπων και χαρακτηριστικών. Πιστεύω ότι εμείς αντιστεκόμαστε ακόμη, λόγω υπανάπτυξης φαντάζομαι. Και ιδιαίτερα ο απόδημος Ελληνισμός. Γιατί βλέπει από μακριά, νοσταλγώντας αυτό που θέλει να ονειρεύεται πως υπάρχει.

Τι πιο μικρό ελληνικό αγάπησα.

Το Μύρτος. Μικρό παραθαλάσσιο χωριό του Λιβυκού Πελάγους, όπου γεννήθηκα κι έζησα τα παιδικά χρόνια. Η θάλασσα έμπαινε στην παιδική κάμαρα και τροπικά πουλιά ζούσαν κοινοβιακά στο διπλανό βίοτοπο. Όλα σε μια ηδονική αμεριμνησία.

Η υπέροχη εκδοχή του Έλληνα.

Οτι είναι η συνέχεια των αρχαίων ένδοξων προγόνων του, δηλαδή του Ομήρου, του Ηράκλειπου, του Πλάτωνα κ.τ.λ. Ναι, και ο σύγχρονος Έλληνας, εκεί στην άκρη του γκρεμού, λίγο πριν από την απόλυτη καταστροφή, κάνει μια «στραβοτιμονιά», που μπορεί να δημιουργήσει ενίοτε «θαύματα». Σαν στην άκρη της καταστροφής να είναι η πατρίδα του.

Αυτό που με χαλάει.

Η ξέφρενη αδράνεια του Νεοέλληνα. Η οίηση της ημιμάθειας. Η ανόητη απληστία και κο-

μπορημοσύνη. Ολη εκείνη η φθνή κωμικοτραγική μαγκιά κι από την άλλη ο ωχαδερφισμός. Η νοστροπία της αρπαχτής, της κομπιάνας, της επιδειξιμανίας, ειδήμονες όλοι επί παντός επιστητού. Μια χώρα βουτηγμένη στη νύρωση. Ουραγός και να κομπάζει με μικρονοϊκή ξιπασιά, μπερδεύοντας την πρωτοπορία με την οπισθοδρόμηση.

Παράγει πολιτισμό ο Έλληνας της νέας εποχής ή μένει κολλημένος σε μια ρητορική ελληνικότητα;

Σε επιμέρους τομείς παράγεται πολιτισμός. Σπουδαίοι συνθέτες, ποιητές, συγγραφείς, κινηματογραφιστές... Αλλά απουσιάζει η περιρρέουσα πνευματική ατμόσφαιρα, η συλλογικότητα, η κρατική μέριμνα, η παιδεία. Ζούμε σε αντιπνευματικούς καιρούς. Στην απόλυτη υλοφροσύνη. Στον αστερισμό της κενής αφθονίας. Ενός τοξικού καταναλωτισμού κι από πάνω να τα σκεπάζει όλα μια χυδαία, διεφθαρμένη, σκουπιδοτόκος TV με την απέραντη τιποτολογία της και την ανυπόφορη κακογουστιά της - σ' ένα βαθμό αντικατοπτρίζει την παθογένειά μας. Είναι η εθνική τροφή του Νεοέλληνα. Το πρωινό του και το δείπνο του.

Με ποια ταυτότητα οι Έλληνες περιέρχονται στον σύγχρονο κόσμο;

Οι νοήμονες σαν χωρικοί που συνειδητοποιούν στην Ευρώπη ότι έρχονται από μια τριτοκοσμική επαρχία - από τα φλύαρα Βαλκάνια. Εκείνοι του μαζικού τουρισμού συνεχίζουν τον ένδοξο χαβά τους. Μόνο οι απόδημοι διατηρούν ένα γνήσιο, αγαθό, ελληνικό φρόνημα που τους κρατεί αναπεπταμένους. Είναι περήφανοι για την Ελλάδα που υπάρχει μόνο στο εξιδανικευμένο τους φαντασικό.

Γόνιμη αυταπάτη.

Το ελληνικό μου «γιατί» κι ένα «πρέπει» που πέταξα.

Η ιστορία που μας δίδαξαν μας παραμύθιασε με τον «περιούσιο λαό», τη «φυλή» και άλλα ηχηρά παρόμοια. Μας έκανε ματαιόδοξους και ρατσιστές (πας μη Έλληνα βάρβαρος). Γιατί άραγε τόσος φατριασμός; Τόση προγονοπληξία και έπαρση; Κι από την άλλη, αγιάτρευτη ξενομανία - να ένας σχιζοειδής διχασμός μας. Πρέπει να σεμνυνόμαστε για την καταγωγή μας και όχι σαν φτωχοτρόδρομοι επαρχιώτες να θορυβούμε ανοήτως, να θριαμβολογούμε ακόμη, για την πνευματική μας υστέρηση και το αισθητικό μας έλλειμμα.

Ο Έλληνας ποιητής μου.

Ο Διονύσιος Σολωμός.

Η αδιαπραγμάτευτη ελληνική αλήθεια μου.

Η ελληνική μου γλώσσα. Που με αυτήν είναι αρθρωμένο το συνειδητό και το ασυνειδητό μας. Η γλώσσα είναι το αληθινό μας περιβάλλον, το πνευματικό μας οικοσύστημα. Η αληθινή μας πατρίδα. Ενωθείται, με το φως, τη θάλασσα, τα νησιά και την ανθρωπογεωγραφία μας. Μαζί με τη «μυθική» Ιωνία όπου άνθησε ένας από τους σημαντικότερους πολιτισμούς, με τους Ιώνες φιλοσόφους να βάζουν τα θεμέλια του στοχασμού και πιο 'κει τους Ελεάτες και τους Μιλήσιους.

Η Οδός των Ελλήνων στον παγκόσμιο χώρο - ορίστε την.

Βαδίζουν ανάμεσα στην κουρασμένη Δύση και την ασυναρμολόγητη τριτοκοσμική Ανατολή. Μετέωροι. Κατά φαντασίαν δυστυχείς. Ζουν τη σουρεαλιστική τους προοπτική ανάμεσα στο τσιφτετέλι και το Μέγαρο Μουσικής. Πορεύονται πιστοί στη φιλοσοφία της αρπαχτής και της εφευρετικότητας. Πνευματικά σε αρνητικό, οικονομικά σε θετικό πρόσημο. Ακόμη, με ρευστή υπό διαμόρφωση ταυτότητα.

* Ο Μανόλης Πρατικάκης είναι ποιητής και δρ της Ιατρικής του Πανεπιστημίου της Αθήνας - διευθυντής στην Ψυχιατρική Κλινική του Ερυθρού Σταυρού. Το τελευταίο βιβλίο του, «Το άορατο πλήθος», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.